

Effect van COVID-19 op presentatie van kerncijfers op de Staat VenZ – maart 2021

Van: Werkorganisatie Staat VenZ

Aan: Bestuur Staat VenZ en VWS (directie PG; opdrachtgever)

Inleiding

Op de Staat VenZ presenteren we cijfers om te kunnen zeggen hoe Nederland er voor staat qua volksgezondheidstoestand, zorg en kosten, en om ontwikkelingen in de tijd te volgen. 2020 was een bijzonder jaar vanwege de start van de COVID-19 epidemie. De vraag is wat dat betekent voor de presentatie van de cijfers van 2020.

De leden van de werkorganisatie hebben voor alle kerncijfers waar zij verantwoordelijk voor zijn bekeken of er een effect te verwachten is van COVID-19 op het cijfer. Vervolgens is in een overleg met de werkorganisatie besproken hoe om te gaan bij de presentatie van de cijfers op de Staat VenZ.

Gevolg van COVID-19

Voor veel thema's is het belangrijk om over een langere tijd te volgen hoe de cijfers zich ontwikkelen. Aan de ene kant kan COVID-19 dan voor een trendbreuk zorgen die weinig zegt over het gevoerde beleid op niet-COVID-thema's. Aan de andere kant kun je met cijfers die al vele jaren worden verzameld, juist laten zien wat het directe of indirecte effect is van COVID-19 op de cijfers, en dus op de volksgezondheid, zorg en kosten in het algemeen.

Voorbeelden van mogelijke effecten op de cijfers zijn: eenzaamheid is toegenomen, aantal nieuwe gevallen kanker daalt doordat screenings zijn stop gezet, ziekenhuisopnamen diabetes zijn gedaald.

Voorstel voor presentatie

In het overleg met de werkorganisatie is gesproken over verschillende soorten effecten van COVID-19 op de kerncijfers (zoals directe en indirecte effecten) en de manier waarop je daarmee om zou kunnen gaan. Uiteindelijk kwam de werkorganisatie er op uit dat de kerncijfers die op verschillende manieren beïnvloed worden door COVID-19 op dezelfde manier behandeld zullen worden op de Staat VenZ.

Er is allereerst gesproken over de optie om een cijfer niet te actualiseren als het te veel beïnvloed zou zijn door COVID-19. Omdat het echter niet duidelijk is hoe lang de COVID-19 situatie nog blijft bestaan en de verwachting is dat de effecten nog langer na zullen ijlen, is het voorstel om de cijfers in principe gewoon te actualiseren.

De werkorganisatie heeft ook gesproken over duiding van de cijfers. Ligt de verantwoordelijkheid daarvoor bij de Staat VenZ of bij de aanleverende partijen? In principe doet de Staat VenZ niet aan duiding van cijfers. Wel is het gebruikelijk dat als er een duidelijke trendbreuk te zien is in een grafiek met een aanwijsbare oorzaak, daar melding van wordt gemaakt. Bijvoorbeeld als financiering door gewijzigde wetgeving is veranderd (AWBZ/ Wmo/ Wlz). De werkorganisatie is van mening dat de duiding met betrekking tot het effect van COVID-19 gedaan zou moeten worden door de partijen die de data aanleveren. Er zal op de Staat VenZ een link worden opgenomen naar publicaties die iets over het betreffende cijfer in relatie tot COVID-19 zeggen.

De actualisatie van een kerncijfer gebeurt als volgt:

- ⇒ Het nieuwe cijfer wordt gepresenteerd.
- ⇒ Disclaimer per relevant cijfer waarin we (bijvoorbeeld met een sterretje) aangeven dat het cijfer door COVID-19 is beïnvloed. En dat het effect van COVID-19 en een echte trend door elkaar heen lopen. Deze opmerking plaatsen we bij zowel het actuele cijfer als bij de trend.
- ⇒ Een verwijzing opnemen naar rapporten die specifiek ingaan op het effect van COVID-19 op het cijfer.
- ⇒ Als er nog geen trend van het kerncijfer is, proberen we die alsnog te maken.

Uitzondering op bovenstaande zijn cijfers waarvoor dataverzamelingen niet goed hebben plaatsgevonden en daardoor van onvoldoende kwaliteit zijn. Dan zou er iets anders besloten kunnen worden over presenteren van een cijfer.

Verder is gesproken over de optie om het cijfer van de vorige meting tussen haakjes achter het actuele cijfer te zetten. We denken dat we dit alleen zouden moeten doen als het cijfer redelijk stabiel was de afgelopen jaren. We gaan de volgende vergaderingen concrete cijfers bekijken die onlangs zijn geactualiseerd of binnenkort aan de beurt zijn. Aan de hand daarvan bepalen we of het een zinnige toevoeging zou zijn om het ouder cijfer tussen haakjes te zetten.